

Законом забранити да породица оповргне вољу донора органа

Професор др Душан Шћепановић, председник Трансплантационе мреже Србије, уз подршку Биоетичког друштва Србије, Савеза организација бубрежних инвалида РС, Савеза бубрежних инвалида АП Војводине, Регионалне лекарске коморе Београда и Форума жена СПС АП Војводине, упутио је још пре три године иницијативу Министарству здравља да се измени Закон о трансплантацији органа и целокупна организација ове гране медицине, који треба да се базира на концепту такозване претпостављене сагласности, што значи да сви грађани у случају мождане смрти могу да буду доноси органа уколико то у животу изричито не објави.

Предлог су и правно обавезујуће донорске картице, а не да буду само израз воље. Такође, предлаже се и да се успостави регистар нон-донора, односно оних који не желе да буду доноси органа. Даље, иницијатива је да се породицама које потпишу сагласност да се органи њиховог најближег сродника који је у стању мождане смрти искористе за пресађивање обезбеде извесне бенефиције, на пример, покривање трошкова сахране, предност на листи чекања код дијагностичких процедура и операција, подизања скупих лекова без партиципације, и слично. Иницијатива је обновљена ових дана. Такође је идентична иницијатива послата скупштинском Одбору за здравље и породицу и обновљена пре два месеца.

У свим јавним службама (изабрани лекар, општина, МУП, суд) морају да буду доступни формулари за потписивање картица који имају снагу изражене воље и жеље, сматра др Душан Шћепановић, а потписивању донорских картица морају да као све-

Донорске картице би требало да су правно обавезујуће, треба увести две врсте таквих картица, за случај мождане и срчане смрти, законом би требало увести претпостављену сагласност за донирање органа, осим у случају оних који се против тога изричито изјасне и успоставити информациони систем који гарантује праведну расподелу органа, суштина је предлога који је проф. др Душан Шћепановић, председник Трансплантационе мреже Србије, упутио скупштинском Одбору за здравље и породицу и Министарству здравља

доци присуствују изабрани лекар и заштитник пацијентових права.

Тако потписану картицу донора чланови његове породице не би могли да оспоре, и такво решење би морало да има упориште и у новом Закону о трансплантацији. Такође, др Шћепановић сугерише да би приликом писања становништва једно од питања требало да буде о спремности за завештање органа, као и код позива на гласање, да би се стекла оквирна слика о броју људи на које може да се рачуна.

– Код нас се не раде све трансплантације. Зато би било од велике користи да наша држава, када за то испунимо услове, потпише уговор са организацијом „Евротрансплант“ о

Др Душан Шћепановић живи са трансплантираним срцем већ 10 година

уступању органа наших донора, а да заузврат наши грађани иду на трансплантације у земље које су чланице ове организације – сматра др Шћепановић, који живи са трансплантираним срцем већ 10 година.

Према његовом мишљењу, читава ова област мора да буде јасно уређена и транспарентна, како би потенцијални доноси били сигурни да њихова хумана намера неће бити искоришћена. Такође, јавности се морају ставити на увид подаци о броју и исходу обављених трансплантација, колико је свако пресађивање продужило животни век, по годинама и полу, као и у ком проценту је лошло до компликација и одбацивања органа.

– Треба размислити о бољој организацији здравственог система. На пример, треба пронаћи начин како за четири сата органи особе која је имала мождану смрт рецимо у Пријепољу могу да се превезу до Београда где треба урадити трансплантацију. У Србији се од 76 болница са интензивном негом само десетак се сматрају донор болницама, односно онима у којима се може утврдити мождана смрт и од такве особе узети органи за трансплантацију. Не могу све болнице да се баве трансплантацијом, већ је неопходно да се одреде центри, тимови и појединци који су способни да такве операције раде у континуитету. Број трансплан-

Угрожен опстанак трансплантационих програма

Србија је на дну у Европи по броју обављених трансплантација, а др Шћепановић наглашава да смо ту стигли захваљујући вишегодишњој лошој организацији, неангажовањем најбољих, најискуснијих и већ доказаних кадрова, неулагањем у младе стручњаке до 40 година старости, превазиђеном законодавством, одсуством солидарности и предрасудама.

У протеклој години у нашој земљи је било 18 донора, преминулих особа чије су породице дале сагласност да њихови органи могу да се искористе за трансплантације и обављено је 32 поступка пресађивања бубрега, пет трансплантација срца и седам јетри. Ове године је ситуација још гора – само шест кадарских донора, 11 трансплантација бубрега, два пресађивања јетре и једна трансплантација срца.

Овај број трансплантација јетре и срца угрожава опстанак ових програма, без обзира на велики број уграђених „вештачких срчаних пумпи“, јер је ипак златни стандард трансплантација срца. Претпоставља се да око две хиљаде људи чека на трансплантацију органа. И сама чињеница да се изражавамо приближним бројем донорских картица, листа чекања на поједине органе и лиценцирање њиховим бројем обесхрабрује и јавност, и потенцијалне доносе.

Прецизна и праведна алокација (усмеравање – расподела) органа је од суштинског значаја за поверење грађана у здравствени систем и државу уопште и једини начин повећања броја донора, а самим тим и трансплантационог програма, сматра др Шћепановић.

тационих центара се у свету своди на стручно оправдани минимум, а код нас се регионализује уместо да се централизује. Потребно је увести и специјализацију из области трансплантације као и посебну катедру на Медицинском факултету, а неопходно је уложити новац у медијску промоцију и наградити сестре и лекаре који раде на популарисању трансплантације – закључује др Душан Шћепановић.

Данијела Давидов-Кесар